

Asia

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin heinäkuussa 2019 esittämien poliittisten suuntaviivojen mukaan vuonna 2020 käynnistettäisiin kaksivuotinen Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi (*Conference on the Future of Europe*), joka toisi yhteen kansalaisia, erityisesti nuoria, sekä EU:n toimielinten edustajia.

Eurooppa-neuvosto pyysi joulukuussa 2019 neuvoston puheenjohtajavaltio Kroatiaa pyrkimään siihen, että määriteltäisiin neuvoston kanta tällaisen konferenssin sisältöön, laajuuteen, kokoonpanoon ja toimintatapaan, ja olemaan tältä pohjalta yhteydessä Euroopan parlamentin ja komission kanssa. Eurooppa-neuvosto muistutti, että etusijalle olisi asetettava kesäkuussa 2019 hyväksytyn EU:n strategisen ohjelman 2019–2024 toteutus ja konkreettisten tulosten aikaansaaminen kansalaisten hyödyksi.

Komissio antoi konferenssia koskevan tiedonannon 22.1.2020. Tiedonanto on komission panos konferenssista käytävään keskusteluun.

Euroopan parlamentti hyväksyi näkemyksensä konferenssiin 15.1.2020 antamassaan päätöslauselmassa.

Yleisten asioiden neuvostossa 28.1.2020 käytiin alustavaa keskustelua konferenssista. Neuvoston kannanmuodostusta on tarkoitus jatkaa sen pohjalta.

Toimielinten välisiä keskusteluja aiheesta on tarkoitus käydä kevään aikana. Alustavien suunnitelmien mukaan konferenssi voisi käynnistyä Eurooppa-päivänä 9.5.2020.

Suomen kanta

Eurooppa-neuvostossa sovitun mukaisesti on tärkeää, että EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden painopiste on käytännön työssä EU:n strategisen ohjelman 2019–2024 toimeenpanemiseksi. EU:n tulee kyetä vastaamaan kansalaisten tarpeisiin ja odotuksiin. EU:n hyväksyttävyyden kannalta on keskeistä, että EU pystyy tehokkaaseen päätöksentekoon ja että sovitut asiat pannaan täytäntöön. Vahva, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU kykenee myös paremmin vaikuttamaan maailmanlaajuisesti.

EU:n perussopimuksessa korostetaan unionin kansanvaltaisia perusteita ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Kansalaisten aktiivista osallistumista ja vaikuttamista EU:n toimintaan kannustetaan ja tuetaan EU:ssa ja kansallisesti monin eri tavoin. Suomi näkee

Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin yhtenä keinona edistää kansalaisten osallistamista. Samalla voidaan selkeyttää kansalaisille EU:n ja sen toiminnan merkitystä ja käytännön vaikutuksia. Kansalaisten osallistaminen on tärkeä keino edistää demokratian, oikeusvaltion sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Euroopassa.

Konferenssissa käsiteltävät teemat

Konferenssin tulisi keskittyä kansalaisille tärkeisiin politiikka-aiheisiin, kuten oikeusvaltioperiaate, ilmastonmuutos ja ympäristöhaasteet, kestävä kasvu, sosiaalinen ulottuvuus, kokonaisvaltainen turvallisuus, muuttoliike sekä EU:n rooli maailmassa.

Konferenssin puitteissa voitaisiin käydä keskustelua myös keinoista parantaa EU:n sääntelyä, lisätä EU:n toiminnan avoimuutta ja kehittää kansalaistoiminnan edellytyksiä. Erityisesti nuorten osallistumisen edellytyksiä ja demokratiataitoja tulisi vahvistaa.

Suomi suhtautuu varauksellisesti institutionaalisten kysymysten käsittelyyn konferenssissa. Institutionaalisten kysymysten sisällyttäminen konferenssin asialistalle muuttaisi konferenssin luonnetta ja veisi keskustelua kauemmaksi kansalaisista.

EU:ta on uudistettava ja sen toimintaa parannettava ja tehostettava EU:n perussopimusten tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Suomi ei pidä perussopimusten muuttamista tällä hetkellä ajankohtaisena eikä tarpeellisena.

Konferenssin käytännön toteutus

Toimielinten välistä tasapainoa ja EU:n perussopimuksia tulee kunnioittaa sekä konferenssin valmisteluvaiheessa että sen käynnistyttyä. Neuvoston tulee vaikuttaa ja osallistua konferenssiin ja sen valmisteluun aktiivisesti ja tasavertaisesti. Konferenssin yksityiskohdista tulisi sopia neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin kesken.

Konferenssin aktiviteetteja tulisi toteuttaa hajautetusti ja lähellä kansalaisia eri puolilla unionia. Olennaista on varmistaa osallistava eli inklusiivinen lähestymistapa. Tavoitteena tulee olla kansalaisten, erityisesti nuorten, laaja osallistaminen.

Suomi pitää kansallisten parlamenttien osallistumista konferenssiin tärkeänä. Niin ikään Euroopan talous- ja sosiaalikomitean ja Euroopan alueiden komitean rooli olisi hyvä huomioida. Alueellisilla ja paikallisilla toimijoilla, työmarkkinaosapuolilla sekä kansalaisyhteiskunnan edustajilla on keskeinen asema kansalaieskustelujen edistämisessä. Kansalaisjärjestöt tavoittavat laajasti myös heikommassa asemassa olevia henkilöitä, joilla ei välttämättä ole kapasiteettia aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Avoin ja selkeä viestintä sekä konferenssin toteuttaminen avoimella ja läpinäkyvällä tavalla on keskeistä.

Konferenssin organisointitavan tulisi olla mahdollisimman kevyt ja kustannustehokas. Konferenssin toteuttamisessa tulisi hyödyntää jo olemassa olevia rakenteita, menettelyjä ja ohjelmia. Hallinnollinen taakka tulisi pitää mahdollisimman kevyenä. Lähtökohtana tulisi olla, että konferenssin rahoitus hoidetaan kunkin EU:n toimielimen olemassa olevien määrärahojen puitteissa, tarvittaessa resursseja uudelleen kohdentamalla.

Konferenssin huolellinen valmistelu on prosessin aikataulua tärkeämpää.

Komission rooli kansalaisten osallistamisessa

Komissiolla on keskeinen rooli kansalaieskustelun ja kansalaisten osallistumisen edistämisessä ja tukemisessa. Suomi pitää tärkeänä komission aikomusta kehittää uusia vuorovaikutus- ja osallistumismuotoja, mukaan lukien digitaaliset ratkaisut. Eri

menettelyjen ja järjestelyjen tulee olla helposti saavutettavissa ja käyttäjäystävällisiä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhteiskunnallisen osallistumisen eriarvoistumisen vähentämiseen sekä niiden ryhmien osallistumisoikeuksien toteutumiseen, joiden ääni ei yleensä kuulu päätöksenteossa.

Osana konferenssia tulisi edistää myös tietoisuutta jo olemassa olevista osallistumis- ja vaikuttamistyökaluista, kuten EU-kansalaisaloite ja komission julkiset kuulemiset.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin liittyy vielä lukuisia avoimia kysymyksiä. Konferenssin käytännön toteutuksesta, aiheista ja tavoitteista on tarkoitus sopia komission, neuvoston ja parlamentin kesken.

Alustava keskustelu neuvostossa

Neuvoston kantaa työstetään puheenjohtajavaltio Kroatian johdolla Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2019 antaman ohjauksen pohjalta. Kroatia on korostanut kansalaisten laajaa osallistamista ja keskittymistä kansalaisille tärkeisiin aiheisiin. Konferenssiprosessin organisoinnin keskeisinä periaatteina Kroatia on pitänyt toimielinten tasavertaisuutta, kunkin toimielimen toimivallan kunnioittamista sekä tehokkuutta ja tarpeettoman byrokratian välttämistä. Yhteisten tilaisuuksien lisäksi konferenssi voisi pitää sisällään jäsenvaltioissa eri toimijoiden toimesta järjestettäviä tilaisuuksia. Konferenssin tuloksista raportoitaisiin Eurooppa-neuvostolle.

Jäsenvaltioiden alustavissa keskusteluissa konferenssista on painotettu joulukuun 2019 Eurooppa-neuvoston päätelmissä esille nostettuja näkökohtia, kuten tarvetta keskittyä EU:n strategisen ohjelman toimeenpanoon sekä kansalaisille tärkeiden politiikka-aiheiden edistämiseen keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Keskusteluissa on korostettu toimielinten välisen tasapainon kunnioittamista sekä osallistavaa, inklusiivista prosessia. EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden, mukaan lukien niiden kansalliset parlamentit, yhteistä omistajuutta on pidetty tärkeänä. Keskusteluissa on myös muistutettu, että kansalaiskeskustelun muodot ja painopisteet vaihtelevat eri jäsenvaltioissa.

Runsaasti keskustelua on herättänyt se, tulisiko konferenssissa käsitellä ja missä laajuudessa myös institutionaalisia kysymyksiä. Poliittisissa suuntaviivoissaan von der Leyen kytki konferenssin ns. kärkiehdokasmenettelyn tarkasteluun komission puheenjohtajan valinnassa sekä ajatukseen ylikansallisista listoista Euroopan parlamentin vaaleissa. Hän totesi myös olevansa tarvittaessa valmis harkitsemaan lainsäädäntötoimia tai jopa perussopimusten muuttamista konferenssissa sovittujen asioiden toteuttamiseksi.

Osa jäsenvaltioista on esittänyt näkemyksiään konferenssista myös kirjallisesti. Ranska ja Saksa esittivät syksyllä 2019 kaksivaiheista konferenssia, jonka ensimmäisessä vaiheessa käsiteltäisiin institutionaalisia ja toisessa politiikkakysymyksiä. Konferenssia johtaisi ”senioritason eurooppalainen persoona”, ja sen loppuasiakirja esiteltäisiin Eurooppa-neuvostolle keskustelua ja toimeenpanoa varten. Ranskan ja Saksan mukaan konferenssin suosittelemat uudistukset voisivat koskea myös perussopimusmuutoksia.

Enemmistö jäsenvaltioista on suhtautunut institutionaalisten kysymysten käsittelyyn konferenssissa varauksellisesti. Kärkiehdokasmenettely tai ylikansalliset listat eivät ole aiemmin saaneet tarvittavaa kannatusta jäsenvaltioiden keskuudessa. Molempiin liittyy lukuisia avoimia poliittisia ja oikeudellisia kysymyksiä. EU-päämiehet ovat sopineet palaavansa kysymykseen ylikansallisista listoista myöhemmin vuoden 2024 vaaleja

silmällä pitäen. On kyseenalaista, riittäisikö EU:n vaalisäädöksen oikeusperusta ylikansallisista listoista säätämiseen. Jäsenvaltioiden keskuudessa ei ole ollut havaittavissa juurikaan kannatusta EU:n perussopimusten avaamiselle.

Ranskan presidentti Emmanuel Macron on esittänyt konferenssiajatuksia jo aiemmin jatkona vuoden 2018 kansalaiskeskusteluille. Alustavien suunnitelmien mukaan konferenssi päättyisi Ranskan EU-puheenjohtajakaudella keväällä 2022. Ranska ja joukko Etelä-Euroopan maita ovat myös kannattaneet ylikansallisia listoja.

Komission tiedonanto

Tiedonannossaan komissio ehdottaa, että kaksivuotinen konferenssi käynnistettäisiin Eurooppa-päivänä 9.5.2020. Komission mukaan tarkoituksena olisi antaa kansalaisille enemmän sananvaltaa siitä, mitä EU tekee ja miten se toimii heidän hyväkseen. Konferenssin perustana olisivat aiemmat, esimerkiksi kansalaiskeskusteluista saadut, kokemukset. Konferenssin myötä voitaisiin ottaa käyttöön myös uusia keinoja lisätä viestintää ja tapoja, joilla ihmiset voivat muovata EU:n tulevia toimia. Konferenssissa tulisi käydä avointa, osallistavaa, läpinäkyvää ja jäseneltyä keskustelua erilaisia taustoja ja elämänalueita edustavien kansalaisten kanssa.

Komissio ehdottaa keskusteluja varten kahta rinnakkaista teemaa. Ensimmäisessä keskityttäisiin EU:n painopisteisiin ja siihen, mitä unionin olisi pyrittävä saavuttamaan. Esimerkkeinä komissio mainitsee ilmastomuutoksen torjunnan ja ympäristöhaasteet, kansalaisten hyväksi toimivan talouden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon, Euroopan digitalisaation, eurooppalaisten arvojen edistämisen, EU:n äänen vahvistamisen maailmassa sekä unionin demokraattisen perustan lujittamisen. Toisena teemana komissio ehdottaa käsiteltäväksi demokraattisia prosesseja ja institutionaalisia kysymyksiä, erityisesti ns. kärkiehdokasmenettelyä ja ylikansallisia listoja.

Komission mielestä konferenssin olisi suuntauduttava alhaalta ylöspäin ja tavoitettava kansalaiset kaikkialla unionissa, ei pelkästään pääkaupunkialueilla. Monikielinen verkkofoorumi voisi varmistaa keskustelun avoimuuden ja tukisi laajaa osallistumista.

Komissio korostaa, että komission, neuvoston ja Euroopan parlamentin tulisi laatia yhteinen julistus, jossa määritellään konferenssin konsepti, rakenne, laajuus ja aikataulu sekä sovitaan yhdessä periaatteista ja tavoitteista. Myös muita EU:n toimielimiä, kansallisia parlamentteja, työmarkkinaosapuolia, alue- ja paikallisviranomaisia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia tulisi myöhemmin pyytää mukaan. Komissio painottaa, että kansallisilla ja alueellisilla parlamenteilla ja toimijoilla on tärkeä rooli konferenssissa ja että niitä olisi kannustettava järjestämään konferenssiin liittyviä tapahtumia.

Konferenssia koskevasta työstä vastaa komissiossa varapuheenjohtaja Dubravka Šuica varapuheenjohtajien Věra Jourová ja Maroš Šefčovič tuella. Kaikki kollegion jäsenet osallistuisivat konferenssin toteuttamiseen. Komissio toteaa sitoutuvansa toteuttamaan muiden EU:n toimielinten kanssa mahdollisimman tehokkaita toimia ottaakseen kansalaisten ajatukset ja palautteen huomioon EU:n päätöksenteossa. Tiedonannossa ei viitata ajatukseen perussopimusten muuttamisesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU-sopimuksessa korostetaan unionin kansanvaltaisia perusteita ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia. Demokratian periaatteista, mukaan lukien kansalaisten ja

kansalaisyhteiskunnan osallistaminen, määrätään EU-sopimuksen II osastossa (9–12 artiklat).

EU-sopimuksen 15 artiklan mukaan Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet.

Kärkiehdokasmenettelyn ja ylikansallisten listojen osalta merkityksellisiä EU:n perussopimusten määräyksiä ovat EU-sopimuksen 17 artikla (komission puheenjohtajan valintaa koskeva menettely) ja EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 223 artikla (EU:n vaalisäädöksen muuttamista koskeva menettely). EU:n vaalisäädöksessä on kyse vaalien yhdenmukaiseen toimittamiseen tietyiltä osin tarvittavista yhteisistä menettelysäännöistä. Euroopan parlamentin kokoonpanosta päätetään erillisellä Eurooppa-neuvoston päätöksellä EU-sopimuksen 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

EU:n perussopimusten muuttamisesta määrätään EU-sopimuksen 48 artiklassa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin kanta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin hyväksyttiin täysistunnossa 15.1.2020. Päätöslauselmassa viitataan parlamentin AFCO-valiokunnan (perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasiat) 9.12.2019 antamaan lausuntoon ja konferenssia käsitelleen parlamentin puheenjohtajakokouksen työryhmän 19.12.2019 kokouksen tuloksiin.

Parlamentin mukaan konferenssin tulisi tarjota tilaisuus ottaa unionin kansalaiset tiiviisti mukaan alhaalta ylöspäin suuntautuvaan prosessiin, jossa heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteensä otetaan huomioon Euroopan tulevaisuudesta käytävässä keskustelussa. Konferenssi tarjoaa tilaisuuden yksilöidä ne asiat, joissa unioni onnistuu, ja määrittellä, mitä uusia toimenpiteitä tarvitaan, jotta unioni suoriutuisi entistä paremmin ja jotta voitaisiin lisätä unionin toimintavalmiuksia ja tehdä siitä demokraattisempi.

Parlamentti katsoo, että sillä tulisi olla konferenssiprosessissa johtava rooli. Konferenssin tulisi olla avoin ja läpinäkyvä prosessi, jossa kansalaisiin ja sidosryhmiin sovelletaan osallistavaa ja tasapainoista lähestymistapaa. Kansalaisten, erityisesti nuorten, sekä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja erilaisten sidosryhmien osallistuminen tulisi mahdollistaa sekä unionin ja jäsenvaltioiden että alueellisella ja paikallisella tasolla. Eurooppalaisten yhteiskuntien monimuotoisuuden tulisi olla täysin edustettuna.

Mahdollisina konferenssin teemoina parlamentin päätöslauselmassa mainitaan:

- eurooppalaiset arvot, perusoikeudet ja -vapaudet
- EU:n demokraattiset ja institutionaaliset näkökohdat
- ympäristöhaasteet ja ilmastokriisi
- sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo
- talous- ja työllisyyskysymykset, mukaan lukien verotus
- digitalisaatio
- turvallisuus ja EU:n globaali rooli

Institutionaalisista kysymyksistä parlamentin päätöslauselmassa mainitaan erityisesti kärkiehdokasmenettely ja ylikansalliset listat. Parlamentti katsoo myös, että konferenssin tulosten perusteella tulisi esittää viipymättä säädösehdotuksia, muuttaa perussopimuksia tai toteuttaa muunlaisia todellisia jatkotoimia.

Päätöslauselmassa esitetään myös yksityiskohtaisia näkemyksiä konferenssiprosessin organisoinnista, kokoonpanosta ja hallinnoinnista.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 7.2.2020

Institutionaalisten kysymysten jaoston kirjallinen menettely 4.–5.2.2020.

Eduskuntakäsittely

Euroopan unionin neuvoston kokous 28.1.2020 (Yleisten asioiden neuvosto) – suuren valiokunnan kirjallinen menettely

EUN 74/2019 vp, valtioneuvoston kanslian muistiot 9.12.2019 ja 16.12.2019.

E 121/2017 vp – Valtioneuvoston selvitys: EU:n kehittämistä koskeva kansalaiskeskustelu; Ranskan ehdotus

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen mukaan konferenssin täysistunnossa tulee olla paitsi kansallisten parlamenttien myös sellaisten alueellisten parlamenttien edustus, jotka täytäntöönpanevat EU-lainsäädäntöä. Lisäksi maakunnan mukaan EU:n vaalisäädöksen mahdollisen uudistamisen yhteydessä on tilaisuus palata kysymykseen Ahvenanmaan maakunnan omasta edustajasta Euroopan parlamentissa. Oma edustaja on tarpeen, jotta maakunta voisi turvata intressinsä.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonannon mukaan kaikkien EU:n toimielinten tulisi olla valmiita tarjoamaan resursseja, erityisesti rahallisia resursseja, konferenssin organisoimiseen ja toteuttamiseen. Komissio ei kuitenkaan esitä tiedonannossa edes arviota konferenssin kokonaiskustannuksista tai vuosittaisista kustannuksista. Kustannuksia olisi syytä arvioida ennen konferenssin käynnistämistä.

Jos konferenssi organisoidaan Suomeen tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman kevyesti ja kustannustehokkaasti, siitä ei koidu merkittäviä lisäkustannuksia. Kukaan konferenssiin osallistuva taho vastaisi kuluistaan omien määrärahojensa puitteissa, tarvittaessa resursseja uudelleen kohdentamalla.

EU:n vuoden 2020 talousarviossa on alamomentissa ”Muut hallintomenot” (25 01 02 11) noin 17,4 miljoonan euron maksusitoumusmääräraha, jota voidaan käyttää Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin liittyviin kustannuksiin. Tiedossa ei ole, mihin täsmälleen määrärahaa on ollut ajatus käyttää eikä myöskään, onko komissiolla tarkoitus esittää vastaavaa määrärahaa EU:n vuoden 2021 talousarvioon.

Kansallisesti EU:n kehittämistä koskevaa kansalaiskeskustelua edistetään ja tuetaan osana valtioneuvoston tavanomaista toimintaa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU:ssa on viime vuosina panostettu monin eri tavoin kansalaisten osallistamiseen. Taustalla on pyrkimys vahvistaa EU:n demokraattista legitimitettiä. Myös Suomi on toiminut aktiivisesti.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi joulukuussa 2018 tyytyväisyytensä (Ranskan aloitteesta kaikissa jäsenvaltioissa) järjestettyihin kansalaiskeskusteluihin ja -kuulemisiin, jotka tarjosivat ennennäkemättömän tilaisuuden olla yhteydessä Euroopan kansalaisiin ja voivat olla inspiraation lähteenä tuleville keskusteluille ja kuulemisille.

Komission jäsenet ovat osallistuneet kansalaiskeskusteluun jäsenvaltioissa ja vierailleet kansallisissa parlamenteissa. Lainsäädäntötyössä komissio on panostanut julkisten kuulemisten kehittämiseen sekä välineisiin kansalaisten ja sidosryhmien osallistumisen edistämiseksi (ml. ”lainsäädännön valmisteluun osallistuminen” -verkkosivusto). Eurooppalaista kansalaisaloitejärjestelmää on uudistettu järjestelmän toimivuuden parantamiseksi. Uuteen kansalaisaloiteasetukseen sisältyy säännöksiä, joilla pyritään helpottamaan ja lisäämään kansalaisten osallistumista. Vireillä on muitakin komission ehdotuksia läpinäkyvyyden ja avoimuuden lisäämiseksi EU:n toimielinten toiminnassa, kuten asiakirjajulkisuutta ja avoimuusrekisteriä koskevat ehdotukset.

Asiakirjat

Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Shaping the Conference on the Future of Europe, 22 January 2020.

P9_TA(2020)0010 – Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. tammikuuta 2020 Euroopan parlamentin kannasta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin (2019/2990(RSP)).

EUCO 29/19 – Eurooppa-neuvoston kokous (12. joulukuuta 2019) – Päätelmät

Euroopan komission puheenjohtajaehdokas Ursula von der Leyen: Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024, 16.7.2019.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.
 VNK/Lainsäädäntöneuvos Heidi Kaila, p. 0295 160 313.
 OM/Lainsäädäntöneuvos Sina Uotila, p. 0295 150 536.
 OM/Erityisasiantuntija Maria Wakeham-Hartonen, p. 0295 150 416.
 OM/Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, p. 0295 150 127.
 UM/Yksikönpäällikkö Mika Kukkonen, p. 0295 350 390.
 VM/Finanssiasiantuntija Elisa Aaltonen, p. 0295 530 024.
 VM/Neuvotteleva virkamies Anna Hyvärinen, p. 0295 530 405.
 SM/Erityisasiantuntija Nina Routti-Hietala, p. 0295 488 242.

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	YAN Yleisten asioiden neuvosto, EU:n tulevaisuus VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, UM, VM, VTV, YM
